

Rikosseuraamusviraston monisteita 2/2005

Kuntouttava vankityö vuonna 2004

Carl-Olof Stenberg, Vuokko Karsikas

25.4.2005

SISÄLLYSLUETTELO

1. YLEISTÄ	1
2. SEURANTARYHMÄ	2
3. KÄYTÄNNÖN ASIAKASTYÖ	2
4. VANKIEN REKRYTOINTI KUVAAN JA OHJELMAN SUORITTAMINEN	3
5. KUVAN TIEDOTUS	3
6. KUVAN TYÖTOIMINTA	4
7. KUVAN PÄIHDEHOITO	4
8. ASUMISPALVELUT	5
9. SOSIAALITYÖ	5
10. TOIMINTA TYÖSIIRTOLASSA	5
11. MUITA YHTEISTYÖTAHOJA	6
12. KUVAN TUTKIMUS	7
13. TOIMINNAN KUSTANNUKSET	7
14. TOIMINNAN ARVIOINTI	7

KUNTOUTTAVA VANKITYÖ VUONNA 2004

1. YLEISTÄ

Kuntouttava vankityö, Kuva, on tarkoitettu päihdeongelmallisille helsinkiläisille miesvangeille, jotka ovat valmiit sitoutumaan päihdeettömyyteen ja rikoksettomuuteen. Rikosseuraamusviraston ja Helsingin sosiaaliviraston keskinäisen yhteistyösopimuksen mukaan Kuvaan otettujen vankien kanssa tehdään tehostettua sosiaalityötä Helsingin sosiaalivirastossa ja Helsingin työsiirtolassa, ja heille tarjotaan Helsingin työtoimiston järjestämää työtä. Yhteistyö alkaa Helsingin työsiirtolassa ja kuntoutus jatkuu vankien vapautumisen jälkeen Helsingin sosiaalivirastossa samojen toimijoiden kanssa. Osallistujille annetaan päihdekuntoutusta, kuntouttavaa työtä, asumispalveluita ja muuta tukea, jota Helsingin kaupungin sosiaalivirasto ja Helsingin työsiirtola järjestävät yhteistyössä. Myös velkajärjestelyyn on mahdollisuus ulosottoimen ja Helsingin velkaneuvonnan kanssa.

Kuvaan pyritään saamaan vankeja, jotka ovat kyllästyneitä jatkuvaan vankilakierteseen ja jotka psykososiaalisista syistä ovat vajaatyökuntoisia päihdeongelmansa takia. Vapautumisen jälkeen Kuvaan osallistuvia voidaan työllistää ainakin 6 kuukaudeksi. Lääkäriin B-lausunnon perusteella, päihdeongelmansa takia psykososiaalisesti vajaatyökuntoiseksi todetuille, työtä voidaan järjestää 6 kuukauden jaksoissa yhteensä jopa 24 kuukaudeksi. Tavoitteena on, että osallistujat tottuvat jo työsiirtola-aikana säännölliseen työntekoon ja että heidän työllistymisensä välittömästi vapautumisen jälkeen jatkuu samassa työympäristössä.

Helsingin sosiaalivirastossa alueellisten sosiaalipalvelutoimistojen sosiaalityöntekijät toimivat Kuvaan osallistuvien vankien omina sosiaalityöntekijöinä. Valtaosa Kuvan osanottajista on vailla vakinaista asuntoa ja näiden osallistujien sosiaalipalvelujen järjestämisestä on vastannut erityissosiaalitoimisto Esto.

Alueellisten A-klinikoiden sosiaaliterapeutit tai sosiaalityöntekijät vastaavat Kuvan osallistujien terapeuttisesta avokuntoutuksesta, joka aloitetaan heti työsiirtolaan tulon jälkeen.

Kuvan sosiaalityötä koordinoi Helsingin sosiaalivirastossa erityissosiaalitoimiston johtava sosiaalityöntekijä Carl-Olof Stenberg. Hän toimii myös niiden Kuvaan osallistujien omana sosiaalityöntekijänä, jotka asuvat Eston tukiasunnoissa vapautumisen jälkeen.

Tärkeä valintakriteeri Kuvaan rekrytoinnissa on se, että vanki on vajaatyökuntoinen ja hän on sijoittajavankilassaan osallistunut päihdekuntoutukseen tai mikäli vangilla ei ole ollut vankilassa tilaisuutta osallistua kuntoutukseen, hän on kuitenkin riittävän vakuuttavalla tavalla osoittanut motivoituneensa päihdeongelmansa hoitamiseen. Suuret vuokravelat Helsingin kaupungin vuokra-asuntoihin voivat olla esteenä asumispalvelujen saamiseen ja sen seurauksena osallistumiselle kuntouttavaan vankityöhön.

Kuntouttava vankityö-ohjelmaan voidaan ottaa samanaikaisesti korkeintaan 12 van-
kia.

Kuva-toimintaa johtaa sen seurantaryhmä, jossa on edustajat sosiaalivirastosta, Ri-
kosseuraamusvirastosta, Helsingin työsiirtolasta, Helsingin vankilasta, Kriminaali-
huoltolaitoksen Helsingin aluetoimistosta ja Kriminaalihuollon tukisäätiö, Kritisistä.

2. SEURANTARYHMÄ

Seurantaryhmä piti vuoden aikana 4 kokousta. Kokoukset olivat 26.2, 18.8, 30.9, ja
14.12.

Seurantaryhmän puheenjohtajana on erityisasiantuntija Vuokko Karsikas Rikosseu-
raamusvirastosta. Muita jäseniä ovat apulaisjohtaja Arto Tolkki Helsingin työsiirto-
lasta, erityisohjaaja Ari Lyytikäinen Helsingin vankilasta, johtava sosiaalityöntekijä
Helena Halme Kriminaalihuoltolaitoksen Helsingin aluetoimistosta, kehittämiskon-
sultti Marja-Riitta Kilponen Helsingin sosiaaliviraston yhteispalvelukeskuksen ke-
hittämisyksiköstä, työllistämispäällikkö Pirkko Nyholm, Helsingin työvoiman palve-
lukeskuksesta, toimistopäällikkö Pertti Siukola Helsingin sosiaaliviraston työtoimis-
tosta, johtaja Marianne Winberg Töölön A-klinikalta sekä johtava sosiaalityöntekijä
Carl-Olof Stenberg Helsingin sosiaaliviraston erityissosiaalitoimistosta. Stenberg
toimii samalla seurantaryhmän sihteerinä. Projektisuunnittelija Jarno Ruotsalainen
Kritisistä nimettiin seurantaryhmän jäseneksi.

3. KÄYTÄNNÖN ASIAKASTYÖ

Kuvassa tehdään tehostettua sosiaalityötä osallistujien kanssa sosiaalityöntekijöiden
normaalin tehtäväjaon mukaan. Kuvaan osallistuvat voivat käydä sosiaalityönteki-
jöidensä ja päihdehoitotyöntekijöidensä vastaanotolla työaikana edellyttäen, etteivät
käynnit ajoitukseltaan liiallisesti haittaa työntekoa. Tarvittaessa järjestetään verkosto-
palavereita. Kuvan vangeilla on lisäksi ollut oikeus käydä kerran viikossa työaikana
AA/NA –ryhmien kokouksissa. Heitä kannustetaan jatkamaan käyntejä vertaistukea
antavissa ryhmissä vapautumisen jälkeen.

Kuvan työtoimintaa työtoimistossa koordinoiva työnjohtaja on avustanut Kuvassa
vapautuneita heidän tehdessään sopimuksia ulosottomiesten kanssa ja työllistymisso-
pimuksia työvoimaviranomaisten kanssa.

Vapautumisen jälkeen osallistujien elämänhallintaa parannetaan tehostetulla sosiaa-
lityöllä, A-klinikoiden terapeuttisella avokuntoutuksella, työtoimiston työhön kun-
toutuksella ja eston tuetulla asumisella, jossa tarjotaan sopivia ja usein laadukkaita
asumispalveluja.

4. VANKIEN REKRYTOINTI KUVAAN JA OHJELMAN SUORITTAMINEN

Hakijoilta edellytetään, että he ovat osallistuneet päihdehoitoon sijoittajavankilassa. Heidät haastatellaan ennen hyväksymistään Kuvaan. Haastatteluissa selvitetään mm. heidän rikoksettomuus- ja päihdeettömyyspyrkimyksiään, sopivuuttaan Kuvan työhön sekä asumiseen liittyviä asioita.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Uudet osallistujat	6	9	20	13	12	9
Vankiosallistujia yht.	6	14	26	22	21	15
Vapautuneet		3	7	8	11	3
Vapautumisen jälkeen jatkaneet	1	2	6	8	9	2
Vapautuneina osallistuneet yht.	1	3	8	13	17	14
Vankina poistettu	0	5	11	6	4	9
Poistuneet, poistetut, vapautuneet	0	2	3	3	6	3
Ohjelman suorittaneet	0	0	0	2	1	5
Osallistujat yhteensä	6	15	29	28	28	26
Osallistujia 31.12.	5 vankia 1 vap. yht. 6	6 vankia 2 vap. yht. 8	8 vankia 6 vap. yht. 14	9 vankia 7 vap. yht. 16	5 vankia 13 vap. yht. 18	3 vankia 5 vap. yht. 8
Vankityöpäiviä			1221	1872	1598	917
Perehdytettäviä	6 vankia	9 vankia	19 vankia	14 vankia	11 vankia	9 vankia
Työtoimiston työssä olleita 1)	5 vankia 0 vap. yht. 5	9 vankia 3 vap. yht. 12	18 vankia 6 vap. yht. 24	20 vankia 8 vap. yht. 28	21 vankia 13 vap. yht. 34	15 vankia 10 vap. yht. 25
Päihdehoidossa	5	10	14	25	27	22
Asuntoja järjestetty	1	1	6	7	9	4

- 1) yhteisluvussa samat osallistujat voivat esiintyä saman vuoden aikana sekä vankeina että vapautumisen jälkeen jatkaneina.

5. KUVAN TIEDOTUS

Kuvassa työskenteleville vangeille ja vapautuneille järjestettiin helmikuussa kahden viikon mittainen työllistämiskurssi. Kurssilla opiskeltiin työelämään liittyviä käytännön taitoja. Kouluttajana toimi sosiaalityöntekijä Tarja Sassi työtoimistosta.

6. KUVAN TYÖTOIMINTA

Helsingin sosiaaliviraston työtoimisto työllistää Kuvaan tulleita vankeja aluksi noin kuuden viikon kestävässä perehdyttämistyössä, joka käytännössä on metsätyötä Itä-Helsingin alueella. Varsinainen vankityö tapahtuu kuten aikaisemmin kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten entisöimistyössä. Työtoimisto huolehtii vankien kuljetuksesta työpisteisiin ja takaisin työsiirtolaan sekä heidän ruokailustaan.

Kuvan työllistymisessä käytetään normaalilla tavalla työvoimaviranomaisten palveluja hyväksi. Työtilaisuuksien järjestäminen tapahtuu Työvoiman palvelukeskuksen välityksellä, ja Kuvan osallistujat ohjataan säännönmukaisesti työtoimiston töihin. Kuvan osallistujia on ohjattu myös muihin työpisteisiin työtoimistossa. Vuoden 2004 aikana vankityöpäivien lukumäärä oli selvästi pienempi kuin kahden aikaisemman vuoden aikana.

Vapautumisen jälkeen Kuvan osallistujat voidaan työllistää jopa 24 kuukaudeksi, mikäli heidät lääkärin B-lausunnon mukaan on todettu päihdeongelmiensa takia psykososiaalisesti vajaatyökykyisiksi. Ilman lääkärintodistusta heidät voidaan työllistää vain kuudeksi kuukaudeksi.

7. KUVAN PÄIHDEHOITO

Kaikille Kuvan osallistujille järjestetään päihdehoitoa heidän asuinalueensa A-klinikalla. Enemmistö Kuvan asiakkaista on vailla vakinaista asuntoa olevia. Heille etsitään A-klinikka asumishistoriansa perusteella.

Useilla Kuvan osallistujista ei ole aikaisempaa päihdehoitokokemusta, vaikka heillä usein on ollut rajua päihteiden käyttöä. Kuvan ansiosta heidät on saatu mukaan päihdehoitojärjestelmään ja suuri osa heistä on siinä jatkanut vapautumisensa jälkeen. Kuvassa vuonna 2004 ja sitä ennen vapautuneista yhteensä kahdeksan jatkoi vuoden 2004 aikana päihdehoidollista avokuntoutustaan eri A-klinikoilla. Heistä yksi keskeytti avokuntoutuksen vuoden aikana.

Kuvassa suositetaan aktiivisesti vapaaehtoiseen päihdehoidon vertaistukitoimintaan osallistumista. Helsingin työsiirtolassa toimii vankien oma AA(/NA) ryhmä. Kuvan vangeilla on lisäksi oikeus käydä kerran viikossa työaikana NA/AA ryhmissä. Kaikki vangit eivät kuitenkaan ole käyttäneet hyväksi mahdollisuuttaan osallistua tähän toimintaan.

Työsiirtolassa otetut päihdetestit ovat vuoden aikana osoittautuneet 11 kertaa positiivisiksi. Kuvan osallistujia on sen takia kaksi kertaa siirretty Helsingin vankilan päihdekatekursseille, josta he ovat palanneet takaisin työsiirtolaan. Vuoden aikana on yhdeksän osallistujaa poistettu Kuvasta vakavan päihderikkomuksen takia. Poistettujen osuus on selvästi noussut kahden viime vuoden aikana. Tämä voi johtua huumeiden ja erityisesti subutexin lisääntymisestä markkinoilla, ja myös vankiloissa. Myös

tehostettu huumekontrolli ja työsiirtolan henkilökunnan ammattitaito ovat vaikuttaneet huumeiden käytön tunnistamiseen.

8. ASUMISPALVELUT

Kuvassa osallistuneille tarjotaan vapautumisen yhteydessä tukiasunto. Myöhemmin kun vapautunut osoittaa riittäviä asumistaitoja tuetussa asumisessa voidaan hänelle Eston välityksellä järjestää itsenäinen pienasunto. Kuvan osallistujien tuettuja asumispalveluja varten on Eston asumispalveluryhmässä varattu kaksi kahden hengen soluasuntoa. Lisäksi Kuvan osallistujien käytössä on ollut Kovaosaisten ystävät ry:n tukiasunto, ja vielä alkuvuodesta Kriminaalihuollon tukisäätiön Kritsin tukiasunto. Molemmat ovat kuntoutukseen osallistuville, vapautuneille vangeille tarkoitettuja laadukkaita yhden henkilön asuntoja. Kritsin tukiasunnosta luovuttiin vuoden aikana.

Vuoden 2004 aikana kolme Kuvan osallistujista asui Eston tukiasunnoissa.

Kaksi aikaisemmin vapautunutta kuvalaista siirtyi runsaan vuoden asumisen jälkeen päihdehuoltopalveluja antavasta asumisyksiköstä Oskela-kodista Eston ja Settlementiliiton S-Asunto Oy:n kautta saatuihin itsenäisiin pienasuntoihin. Vuoden aikana neljä Kuvan osallistujaa siirtyi Eston järjestämään pienasuntoon.

9. SOSIAALITYÖ

Kuvan keskeisenä toimintaperiaatteena on jatkumojen kehittäminen sosiaalipalvelujen käyttämisessä. Sosiaaliviraston ja Rikosseuraamusviraston allekirjoittaman yhteistyösopimuksen mukaan Helsingin kaupunki osallistuu Kuvan vankien kuntouttavaan ja vapauteen valmentavaan toimintaan päätöksensä mukaisesti osana järjestämäänsä sosiaalipalveluja. Sosiaaliviraston työnjaon mukaan Kuvan asiakkaita noin joka toiselle on löytynyt sosiaalityöntekijä eri sosiaalipalvelutoimistoista, ja joka toinen on ollut Estossa vankilasta vapautuneiden sosiaalipalveluista vastaavien erityissosiaalityöntekijöiden asiakkaina ennen mahdollista siirtymistään Kuvan tukiasuntoon tai itsenäiseen pienasuntoon. Eston tukiasuntoihin vapautumisensa jälkeen sijoitetut Kuvan osallistujat tulevat Eston asumispalveluryhmässä toimivan Kuvan sosiaaliviraston sosiaalityön koordinoijan omiksi asiakkaiksi. Muille Kuvan osanottajille työntekijä toimii yksilökohtaisen palveluohjaajan ominaisuudessa.

10. TOIMINTA TYÖSIIRTOLASSA

Kuvan vangit on sijoitettu Helsingin työsiirtolassa samaan tupaan, johon mahtuu enintään 12 vankia. Tuvassa vankien käytössä on seitsemän asuinhuonetta, joten miehityksestä riippuen osa vangeista jakaa nukkumatilat toisen vangin kanssa. Kaikkien paikkojen täyttäminen samanaikaisesti on osoittautunut mahdottomaksi Kuvaan epä-säännöllisesti tulevien hakemusten takia ja myös sen vuoksi, että tähänastisten kokemusten perusteella keskimäärin joka toinen Kuvaan otettu vanki joudutaan poista-

maan ohjelmasta, yleensä päihderikkomuksen takia. Toisaalta viihtyvyys Kuvan tuvassa Helsingin työsiirtolassa lisääntyy, jos vangeilla on oma huone käytössään.

Helsingin työsiirtolan henkilökunnasta yksi vartija toimii Kuvan vankien yhdyshenkilönä. Hän huolehtii mm. ATK-ohjauksesta ja vapaa-ajan toiminnan järjestämisestä. Vapaa-aikana vangeilla on mahdollisuus harrastaa mm. käden taitoja ja liikuntaa, myös retkiä työsiirtolan ulkopuolelle järjestetään. Kuvassa olevat vangit ovat myös osallistuneet Helsingin työsiirtolan toverikunnan järjestämään vapaa-ajan toimintaan. Vangit ovat osallistuneet myös työsiirtolan AA – ja NA- ryhmiin. Heillä on ollut myös mahdollisuus vapaa-aikanaan osallistua vastaaviin laitoksen ulkopuolisiin ryhmiin.

Helsingin työsiirtolan sosiaalityöntekijä on osallistunut Kuvan vankien alkuhaastatteluihin ja vapautumisjärjestelyihin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

11. MUITA YHTEISTYÖTAHOJA

Kriminaalihuoltolaitoksen ehdonalaisvalvojen ja päihdehuollon erityisohjaajan kanssa on vuoden aikana ollut yhteistyötä asiakastapauksissa.

Helsingin ulosottoviraston johtavan kihlakunnanvoudin kanssa käydyssä neuvottelussa on sovittu siitä, että kuntouttavaan vankityöhön osallistumista voidaan pitää sellaisena ulosottolain 4 luvun 6a §:n mukaisena muuna erityisenä syynä, joka on olennaisesti vähentänyt osallistujan maksukykyä. Tällöin ulosmittaamatta jätettävä palkan osa voidaan toistaiseksi tai määrättyä aikaa määrätä normaalia suuremmaksi. Kuvan osallistujat ovat yleensä saaneet aikaan edullisia päätöksiä neuvotteluissaan ulosottomiesten kanssa.

Työtoimiston Kuvan perehdyttämistyöstä vastaava työnjohtaja on säännön mukaan ohjannut Kuvaan tulleita uusia vankeja ja vapautuneitakin neuvotteluihin ulosottomiesten kanssa ja usein avustanut heitä neuvotteluissa. Samoin hän on järjestänyt heidän työllistymissopimuksiaan työvoimaviranomaisten ja töidenjärjestelytoimiston kanssa.

Kuvan osallistujalle on vuoden aikana järjestetty vuokravelkasovittelu yhteistyössä seurakuntayhtymän velkasovinnon kanssa.

Kritsin kehittämän vertaistukipiste Rediksen kanssa on vuoden aikana aloitettu yhteistyötä. Kuvan vangeilla on oikeus kerran viikossa osallistua Rediksen järjestämiin vertaistukiryhmiin.

Kuvan koordinoija sosiaalivirastossa on säännöllisesti vuoden aikana osallistunut Yhteistyössä rikoksettomaan elämään YRE:n työ – ja valmennustyöryhmän työskentelyyn.

Kritsin kautta yhteistyötä on kehitetty myös Hämeenlinnan seudulla käynnistetyn Kuva-ohjelman kanssa.

12. KUVAN TUTKIMUS

Erityissosiaalitoimistossa kuntouttavan vankityön asiakkaiden sosiaalista tilannetta ja varsinkin asumistilannetta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti ja tehostetusti sosiaalityön laatuksiteereitä noudattaen. Seurannassa kiinnitetään erityisesti huomioita onnistumisien prosesseihin ja pyritään löytämään niistä myönteisiä tuloksia, joita voidaan käyttää hyväksi kehitettäessä sisältöä laadukkaalle jälkihuoltotyölle.

Krits on vuoden aikana tehnyt esityksen oikeusministeriön kriminaalipoliittiseen osastoon määrärahan saamiseksi Kuvaohjelmien toimintatutkimusta varten.

Diakonia Ammattikorkeakoulussa on suunnitteilla kaksi sosiaalialan opinnäytetyötä. Toinen käsittelee Kuvan osallistujien odotuksia ja toinen on seurantahaastattelu.

13. TOIMINNAN KUSTANNUKSET

Rikosseuraamusvirasto maksoi Helsingin kaupungille 44.65 euroa/vankityöpäivä (edellisenä vuonna 43,80 euroa/vankityöpäivä). Kaikkine todellisine kustannuksineen vankityöpäivän nettohinnaksi vuonna 2004 tuli 161,57 euroa (edellisenä vuonna 91,86 euroa).

Kuvan toiminnasta aiheutuneet kustannukset Helsingin kaupungille nousivat vuoden aikana vankityöpäivien alikapasiteetin takia. Kuvan vankien vähenemiseen ovat vaikuttaneet lisääntyneet päihderikkomukset vuoden 2003 joulukuussa ja kesällä 2004. Vuoden aikana ilmeni myös rekrytointivaikeuksia, jotka osittain johtuivat siihen liittyvästä tiukennetusta käytännöstä vuoden aikana ilmenneiden päihderikkomusten takia.

14. TOIMINNAN ARVIOINTI

Kuntouttava vankityö aloitettiin 15.11.1999. Kuvassa mukana olevien vankien lukumäärä on alkuaikojen rekrytointivaikeuksien jälkeen alkanut vakiintua Helsingin työsiirtolan resurssien mukaiseksi. Kuitenkin 12 toimintaa varten varattua paikkaa työsiirtolassa on vaikeata täyttää. Toisaalta vapautumisensa jälkeen Kuvassa mukana olevien lukumäärä on lisääntynyt.

Kuvaan on 15.11.1999-31.12.2004 välisenä aikana otettu 68 vankia, joista vuoden 2004 aikana 9 uutta vankia. Näistä yksi oli aikaisemman täytäntöönpanonsa aikana ollut mukana Kuvassa.

Kuvan vankien vähenemiseen on vaikuttanut lisääntyneet päihderikkomukset työsiirtolassa. Edellisen vuoden lopussa ja tämän vuoden kesällä esimerkiksi yli puolet silloisista Kuvan vangeista saatiin samanaikaisesti kiinni huumetesteissä.

On osoittautunut, että Kuvan osallistujien sosiaalipalvelujen tarve on usein jatkunut kahden vuoden päihdekuntoutuksen, työn ja sosiaalityön tuesta huolimatta. Eräät Kuvassa vapautuneet eivät ole tosin halunneet käyttää kaikkia Kuvan keskeisiä palvelumuotoja, kuten päihde-, työ- ja asumispalveluja hyväkseen.

Eräillä osallistujilla näyttää olevan jatkuva tarve käyttää päihdeongelmansa takia psykososiaalisesti vajaatyökuntoisille tarkoitettuja työllistämispalveluita vielä kahden vuoden työllistämisen jälkeenkin, jolloin jatkotyöllistämisen mahdollisuutta ei enää ole. Muutamat osallistujat eivät kykene sen jälkeen eikä välttämättä myöhemminkään siirtymään avoimille työmarkkinoille. Heille voidaan tarjota huoltosuhteista työtä työtoimistossa, mutta usein he eivät ole kiinnostuneita senlaatusuhteesta.

Asumispalvelujen toimivuudessa on havaittavissa myönteisintä kehitystä, koska kaikille vapautuneille on voitu järjestää ainakin tukiasunto. Lähes kaikkien osallistujien asuinolosuhteiden taso on selvästi parantunut. Enemmistö Kuvan osallistujista on ennen vankilarangaistuksen täytäntöönpanoa asunut epämääräisissä olosuhteissa, usein huume kavereiden luona olematta siellä kirjoilla. Heidän asuinolosuhteensa ja mahdollisesti myös sosiaalinen verkostonsa ovat Kuvan ansiosta kehittyneet.

Päihdehoidon osalta voidaan todeta, että lähes kaikilta osallistujilta puuttui aikaisempaa kokemusta päihdehoidosta siviilissä. Suurin osa heistä on vapautumisensa jälkeen jatkanut terapeutista avokuntoutusta A-klinikalla. Kuvassa mukana olevilla asiakkailla, jotka Kuvan palvelujen lisäksi osallistuvat aktiivisimmin NA tai AA-ryhmien toimintaan vapautumisensa jälkeen, näyttää olevan parhaimmat mahdollisuudet sopeutua myös normaaliin työelämään ja saavuttaa tarvittavia asumistaitoja normaaliasumiselle sekä ennen kaikkea säilyttää tavoittelemansa raittiuden.